РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційне дослідження Інкіної Софії Володимирівни
на тему «Психологічні чинники моральної мотивації волонтерської діяльності в юнацькому віці»,
подане на здобуття ступеня вищої освіти «Доктор філософії»
у галузі 05 Соціальні і поведінкові науки
за спеціальністю 053 Психологія

Актуальність дослідження, презентованого в дисертації, зумовлюється тим, що в сучасних умовах воєнного стану, який триває вже більше трьох років, населення нашої країни зіштовхується з багатьма соціальними викликами, окрім того, під особливою загрозою перебувають вразливі категорії населення, як-от: люди з інвалідністю, похилого віку, постраждалі внаслідок війни, діти, позбавлені батьківського піклування, ВПО та всі ті, хто потребують сторонньої підтримки й супроводу. Волонтери, значною частиною яких є молодь, допомагають долати соціальні труднощі. Юнаки та юнки долучаються до волонтерської діяльності, проте їх вмотивованість є не завжди стійкою й може коливатися під впливом зовнішніх обставин. Саме тому, як доводить автор, важливим є посилення формування внутрішньої – моральної мотивації волонтерів юнацького віку, а також психологічних чинників, які активізують розвиток останньої в умовах воєнного стану.

Отже, обрана тема є актуальною, відображає сучасний стан вмотивованості волонтерів, та не втратить своєї значущості й під час повоєнної відбудови.

До найбільш істотних наукових результатів дослідження можна віднести: вперше було визначено зміст і сутність поняття «моральна мотивація волонтерської діяльності особистості юнацького віку»; виокремлено та обґрунтовано психологічні чинники моральної мотивації волонтерської діяльності, а саме: альтруїстичність, емпатійність, моральна обов’язковість, справедливість, національна ідентичність, патріотизм, солідарність і толерантність; побудовано й презентовано модель розвитку моральної мотивації волонтерської діяльності в юнацькому віці. Як зазначала автор, юнацький вік є сенситивним для здійснення розвивальної роботи з молодими людьми. В дисертації наголошується, що «моралізаторство», у вигляді повчання, це неефективний підхід у роботі з молоддю. Виходячи з цього, здобувачка ставить за мету підбір такого інструментарію, який буде дієвим і результативним для роботи з молодими людьми.

Окрім того, було виявлено психологічні особливості волонтерської діяльності юнаків і юнок в умовах воєнного стану: громадянська активність, небайдужість, патріотизм, соціальна відповідальність, бажання приносити

користь країні, зацікавленість, включеність, прогресивність, схильність до інноваційності, гнучкість та мобільність.

Практична значущість отриманих результатів полягає в розробці та впровадженні психологічної розвивальної програми, що спрямована на підвищення ефективності становлення моральної мотивації у волонтерів юнацького віку та її чинників, що водночас виступають особистісними цінностями молодих людей. Розвивальна програма включала: бесіди, міні-лекції, соціально-психологічний тренінг та застосування засобів кіно-терапії. За допомогою вище визначених, здобувачка реалізувала психологічну програму. Результати формувального експерименту підтвердили ефективність цілеспрямованого впливу на психологічні чинники моральної мотивації, що призвело до зростання рівня її становлення. У дослідженні відображено позитивну динаміку в експериментальній групі – підвищення рівня розвитку показників альтруїстичності, емпатійності, моральної обов'язковості, патріотизму та національної ідентичності. Водночас справедливість, солідарність і толерантність майже у половини досліджуваних ще потребує розвитку.

Водночас, аналізуючи дисертацію як результат теоретико-емпіричного дослідження, потрібно звернути увагу на деякі дискусійні положення та висловити побажання.

1. У висвітленні результатів констатувального експерименту, в процесі якісної інтерпретації необхідно локалізувати інформаційний матеріал стосовно кожного рівня розвитку відповідного психологічного чинника, оскільки спостерігаються повтори спочатку пред'явлення кількісних показників по кожному рівню, а далі вони знову повторюються вже в якісній інтерпретації.

2. Зауваження щодо оформлення списку використаних джерел, яке має бути виконано згідно з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Слід переглянути й стандартизувати всі джерела згідно вимог щодо їх оформлення.

3. В додатках презентувати хід і процедуру проведення морально-етичних бесід з розвивальної психологічної програми.

4. Робота не позбавлена стилістичних, граматичних та орфографічних погрішностей.

Однак, висловлені зауваження є дискусійними та не применшують високої оцінки наукового рівня дисертаційного дослідження, яке є вагомим внеском у розробку заданої проблеми. Дисертація «Психологічні чинники моральної мотивації волонтерської діяльності в юнацькому віці» Інкіної С.В. є якісною науковою роботою, що поєднує теоретичну глибину й емпіричну валідацію. З огляду на викладене, рекомендую допустити дисертацію до захисту з урахуванням наведених зауважень і доопрацювань.

Чітка логіка дослідження, достовірність результатів, доказовість висновків характеризують дисертацію як завершену та ґрунтовну роботу, що повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН України №759 від 31.05.2019 р, Постановою КМ України від 12.01.2022 р. № 44), «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради ЗВО, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами внесеними відповідно до Постанови КМ України від 02.03.2022 р. № 341 та Постанови КМ України «Про внесення змін до деяких постанов КМ України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» від 19.05.2023 р. № 502), має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість у галузі 05 – Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія, а її автор заслуговує на присудження ступеня вищої освіти «Доктор філософії».

Рецензент
доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної
та консультативної психології
факультету психології
УДУ імені Михайла Драгоманова

Роман ПОПЕЛЮШКО

Підпис Романа Попелюшко
засвідчую: канцелярією Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
«10» 02 2026 р.